

The Holy See

KATEHEZA PAPE BENEDIKTA XVI.

NA OPĆOJ AUDIJENCIJI

Srijeda, 21. lipnja 2006.

Apostol Jakov, Isusov učenik ivotom i smrću

Draga braćo i sestre!

Nastavljajući niz s opisom apostola što ih je Isus sam izabrao za svoga zemaljskog ivota, vrlo brzo susrećemo lik Jakova. Biblijski popisi Dvanaestorice spominju dvije osobe s istim imenom: Jakov sin Zebedejev i Jakov sin Alfejev (usp. *Mc* 3,17.18; *Mt* 10,2-3), koji se potom razlikuju po nadimcima Jakov Stariji i Jakov Mlađi. Ovakvi opisi naravno ne ele mjeriti njihovu svetost, nego samo posvješćuju različitu ulogu koju imaju u spisima Novog Zavjeta a, osobito, u okviru Isusova zemaljskog ivota. Danas posvećujemo svoju pozornost prvome od ove dvojice imenjaka.

Ime Jakov prijevod je grčkog imena Iakobos, što je pak oblik imena poznatog praoca Izraela, Jakova. Apostol što ga se naziva i bratom Ivanovim, u spomenutim popisima zauzima drugo mjesto, odmah nakon Petra, kao što je to slučaj kod Marka (3,17), ili treće mjesto, nakon Petra i Andrije u Matejevu (10,2) i Lukinu evnađelju (6,14), dok u Djelima apostolskim dolazi nakon Petra i Ivana (1,13). Ove razlike naznaka su ive crkvene predaje, koja, na ovaj ili onaj način, naglašava Jakovljevu vanost.

U prvom prizoru poziva nasljedovanje Isusa, Jakov zauzima treće mjesto, nakon Petra i Andrije (usp. *Mt* 4,18.21; *Mk* 1,16.19). Na primjer, Marko kae o Isusu: "Pošavši malo naprijed, ugleda Jakova Zebedejeva i njegova brata Ivana: u lađi su krpali mree" (1,19; usp. i *Mt* 4,21). U drugim odlomcima, Jakov je uvijek iznova spomenut na drugom mjestu, nakon Petra, a prije Ivana, kada je nabrojen kao jedan od trojice povlaštenih učenika, koji izbliza sudjeluju u vanim događajima ivota samoga Isusa: prilikom uskrišenja Jairove kćeri (usp. *Mk* 5,37; *Lk* 8,51), kod Isusova

preobraenja (usp. *Mt* 17,1; *Mk* 9,2; *Lk* 9,28), na početku takozvanog eshatološkog govora (usp. *Mk* 13,3), te konačno u Isusovoj smrtnoj borbi u Getsemanskom vrtu (usp. *Mt* 26,37; *Mk* 14,33). Isto je tako spomenut prije Ivana kad dvojica braće, ne bez preuzetnosti, traže od Isusa da sjednu jedan zdesna a druga slijeva u trenutku njegova ustoličenja u Kraljevstvu (usp. *Mk* 10,35-40). Jedno, stoga, postaje vrlo jasno, a to je da je Jakov Stariji u prvotnoj jeruzalemskoj Crkvi uživao veliki autoritet, te je za nju, skupa s Petrom, imao i pastoralnu odgovornost. I on je bio ribar, a na Isusov je poziv spremno odgovorio. On i njegov brat “ostave oca Zebedeja u lađi s nadničarima i otiđu za njim” (*Mk* 1,20). Dva Zebedejeva sina dobili su potom od Isusa zanimljiv nadimak “Boanerges”, to jest “sinovi groma” (*Mk* 3,17), vjerojatno zbog svoje revnosti i naglosti. Doista, Luka nam pripovijeda da je Isus, kad se sa svojim zaputio prema Jeruzalemu, poslao preda se glasnike: “Oni odoše i uđoše u neko samarijansko selo da mu priprave mjesto. No ondje ga ne primiše jer je bio na putu u Jeruzalem. Kada to vidješe učenici Jakov i Ivan, rekoše: Gospodine, hoćeš li da kaemo neka oganj siđe s neba i uništi ih? No on se okrenu i prekori ih” (*Lk* 9,52-55). U ovoj se nasilnoj reakciji dvojice učenika otkriva zasigurno ljubav prema Isusu, no vjerojatno je tu došlo na vidjelo i tradicionalno neprijateljstvo između idova i Samarijanaca (usp. *Iv.* 4,9b). Isus, međutim, ne voli nasilje, a njegov je prijekor morao poslušiti kao pouka Jakovu, koji će kasnije prihvatiti da podnese, bez da mu se suprotstavi, nepravedno Herodovo nasilje, posvjedočivši svojim darom ivota ljubav prema Učitelju. Tome valja dodati već spomenuti preuzetni zahtjev za osobito mjesto prilikom očekivane Isusove proslave: i tu će se samo događaji postarati da mu pokau kako dijeljenje Isusove sudbine treba shvatiti kao ispijanje skupa s njime one iste gorke čaše (usp. *Mk* 10,38-39). Među vanim trenucima što smo ih spomenuli, dva su osobito znakovita, i stoga što se nalaze u međusobnom kontrastu: mislim ovdje na Isusovo preobraenje na brdu Tabor i na njegovu smrtnu borbu u Maslinskom vrtu. U oba slučaja Jakov je odabran, skupa s Petrom i Ivanom, za svjedoka događaja: to je jamačno znak posebne Isusove naklonosti. Riječ je o vrlo različitim situacijama: kod jedne, Jakov s ostalom dvojicom apostola moe iskusiti slavu i zanos, a kod druge se nalazi pred patnjom i ponienjem.

Naravno, drugo je iskustvo za njega predstavljalo priliku da ispravi vjerojatno krivo tumačenje prvoga: morao je naslutiti da Mesija, što ga je idovski narod očekivao kao pobjednika, u stvarnosti nije bio samo okruen čašću i slavom, nego i trpljenjima i slabošću. Jakov je mogao tako postupno sazrijevati u vjeri, otkrivajući malo pomalo istinski mesijanski identitet Učiteljev. Ovo je sazrijevanje dovedeno do ispunjenja po Duhu Svetom na Pedesetnicu, tako da Jakov, kad je došao trenutak njegova najvišega svjedočanstva, nije ustuknuo. Početkom četrdesetih godina prvog stoljeća, kako nas izvještava Luka, kralj Herod Agripa, nećak Heroda Velikog, “uze zlostavljati neke od Crkve. Mačem pogubi Jakova, brata Ivanova” (*Dj* 12,1-2). Kratkoća ovog izvještaja, bez ikakvih narativnih potankosti, otkriva, s jedne strane, koliko je kršćanima bilo normalno posvjedočiti Gospodina svojim ivotom, a, s druge strane, kako je istaknuto mjesto u jeruzalemskoj Crkvi Jakov zauzimao, pa i zbog uloge što ju je imao za Isusova zemaljskog ivota. Kasnija predaja, koja se barem do Izidora Seviljskoga, govori kako je Jakov boravio u Španjolskoj ne bi li evangelizirao taj vaan kraj Rimskoga Carstva. Prame drugoj predaji, njegovo je tijelo bilo prenijeto u Španjolsku, u grad Santiago di Compostella. Kao što svi znamo, to je mjesto postalo predmetom velike

pobonosti, te je još uvijek cilj brojnih hodočašća, ne samo iz Europe, nego i iz čitavoga svijeta. Tako se tumači i ikonografski prikaz svetoga Jakova s hodočasničkim štapom i svitkom Evanđelja u ruci, to jest s oznakama putujućeg apostola, posvećenog navještaju radosne vijesti.

Od svetog Jakova možemo, dakle, naučiti mnogo toga: spremnost za prihvaćanje Gospodinova poziva pa i kad od nas traži da napustimo "lađu" svojih ljudskih sigurnosti; polet u nasljedovanju Isusa putovima što nam ih on pokazuje, ne obazirući se na naše iluzorne preuzetnosti; spremnost da ga svjedočimo hrabro, a ako je potrebno, i do najviše rtove ivota. Tako je Jakov Stariji stavljen pred nas kao rječiti primjer velikodušnog prianjanja uz Krista. On, koji je sa svojim bratom htio sjesti uz Učitelja u njegovu Kraljevstvu, bio je prvi od apostola koji je podijelio njegovo mučeništvo.